

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Φροντίζω το περιβάλλον- Παγκόσμια
και τοπική πολιτιστική κληρονομιά

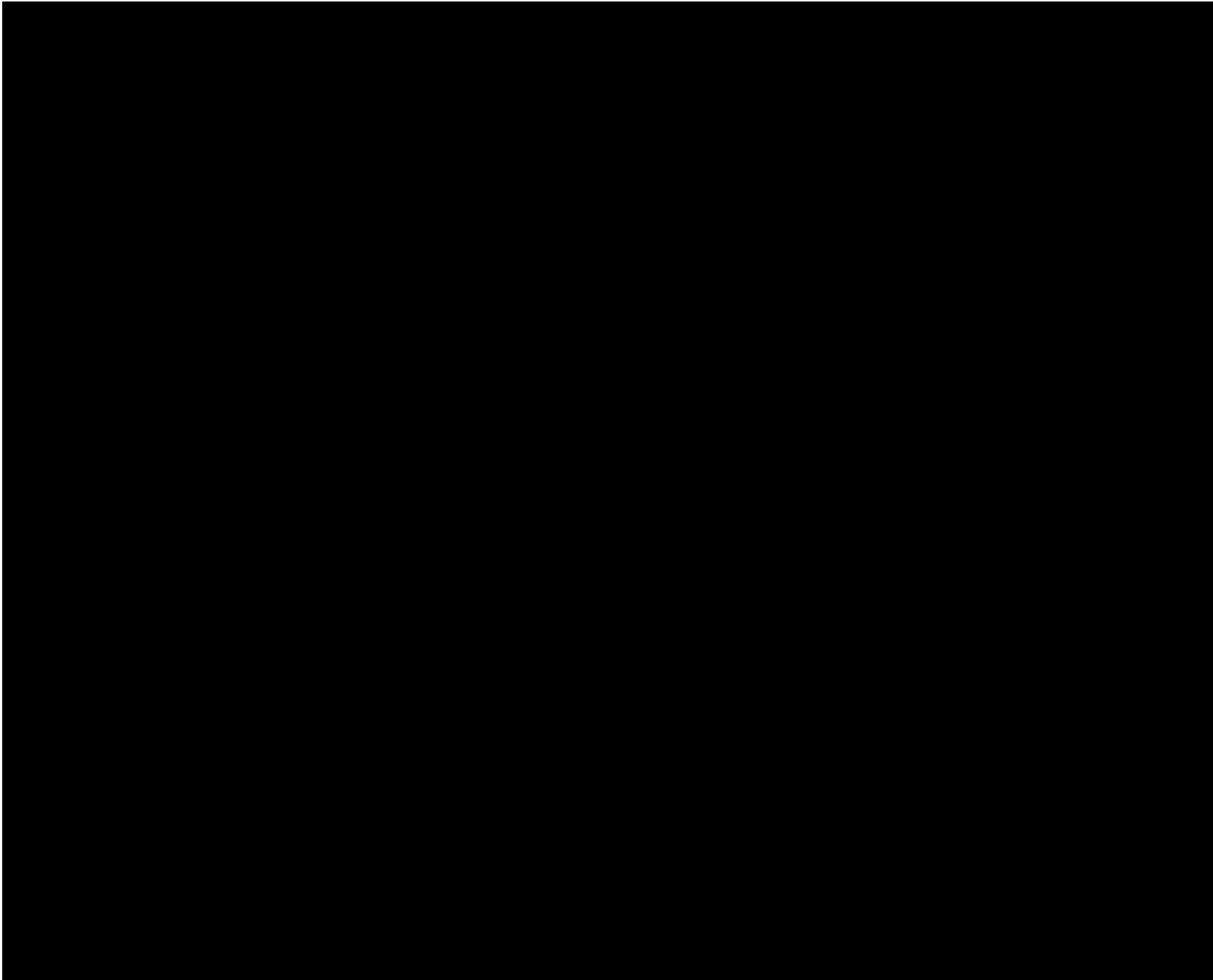
Μιλώντας με την τέχνη

ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΓΟΝΟΙ ΛΑΟΙ

- ◉ Τι εννοούμε με τον όρο τέχνη;
- ◉ Αν εννοούμε με τον όρο τέχνη εννοούμε την κατασκευή ναών, γλυπτών, πινάκων, κτιρίων, κ. ά., τότε σίγουρα δεν υπάρχει άνθρωπος χωρίς τέχνη.
- ◉ Αν όμως εννοούμε όλα εκείνα που θαυμάζουμε στα μουσεία ή που χρησιμοποιούμε για να στολίσουμε το σαλόνι του σπιτιού μας, τότε θα πρέπει να καταλάβουμε ότι η χρήση αυτής της λέξης είναι πρόσφατη. Όταν οι καλλιτέχνες του παρελθόντος δημιουργούσαν τους πίνακες, τα γλυπτά τους, κ. ά. δεν είχαν στο μυαλό τους αυτόν τον ορισμό της λέξης τέχνη.

ΑΣ ΔΟΥΜΕ ΜΕΡΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

- ◉ Για να κατανοήσουμε καλύτερα όλα τα προηγούμενα ας δούμε μερικά παραδείγματα:
 - ◉ Π.χ. σε όλον τον κόσμο όλοι γνωρίζουμε ή έχουμε δει κτίρια τα οποία μας εντυπωσίασαν ή μας άρεσαν. Όμως δεν υπάρχει κανένα κτίριο στον κόσμο που να μην έχει φτιαχτεί για κάποιον συγκεκριμένο σκοπό.
 - ◉ Το ίδιο συμβαίνει και με τους πίνακες ή με τα αγάλματα. Όταν τα κατασκεύαζαν δεν τα θεωρούσαν έργα τέχνης αλλά αντικείμενα που είχαν μια συγκεκριμένη χρήση.
- Ερώτηση: Μπορείτε να σκεφτείτε μερικά τέτοια παραδείγματα;

- ◉ Όσο πιο πίσω ανατρέχουμε στην ιστορία, τόσο πιο δύσκολο είναι να καταλάβουμε ποιους στόχους εξυπηρετεί η τέχνη. Το ίδιο συμβαίνει όταν φεύγουμε από τον τόπο μας και πηγαίνουμε σε άλλους λαούς με εντελώς διαφορετικές συνήθειες από τις δικές μας.

ΠΡΩΤΟΓΟΝΟΙ ΛΑΟΙ

- ◉ Στους πρωτόγονους λαούς βασίζεται η ύπαρξη και η εξέλιξη ολόκληρης της ανθρωπότητας.
- ◉ Γι' αυτούς δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα σε ένα κτίσμα και μια εικόνα ως προς τη χρήση τους. Η καλύβα τους προστάτευε από τα καιρικά φαινόμενα, ενώ οι εικόνες τους προστάτευαν από άλλες δυνάμεις. Οι εικόνες και τα αγάλματα έχουν ρόλο μαγικό για τους πρωτόγονους λαούς.

ΤΑ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

Βίσωνες, περ.15.000-10.00 π. Χ. Ζωγραφική σε σπήλαιο
Αλταμίρα, Ισπανία.

ΤΑ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ

Άλογο, περ. 15.000- 10.000 π.Χ. Ζωγραφική σε σπήλαιο Λασκώ, Γαλλία.

ΤΟΤΕΜ

- ◉ Η λέξη Τοτέμ προέρχεται από ινδιάνικες φυλές του Καναδά και περιγράφει κάθε φυσικό αντικείμενο, ζώο, ή φυτό, για το οποίο πιστεύουν ότι έχει ιερές ιδιότητες κι έτσι το εκτιμούν ως προστάτη της πατρίδας, της φυλής, και, γενικότερα ως γενάρχη. Κάθε φυλή έχει και το δικό της τοτέμ κι απαγορεύεται κανείς να το πειράξει ή να το θίξει ακόμη και να αναφέρει τ' όνομά του. Όλα τα έθιμα, που έχουν σχέση με το τοτέμ και αυτή η ίδια η πίστη στα τοτέμ, με μία λέξη ονομάζονται τοτεμισμός.
- ◉ Το παλαιότερο γνωστό ξύλινο γλυπτό Τοτέμ στον πλανήτη, σχεδόν τριών μέτρων, που μετράει χιλιάδες χρόνια ζωής, βρίσκεται σε έναν παλιό θάλαμο ενός σκοτεινού μουσείου της Ρωσίας στα Ουράλια Όρη, όχι μακριά από τα σιβηρικά σύνορα. Το είδωλο του Σιγκίρ, όπως ονομάζεται, είναι ένα τοπίο πνευμάτων που μπερδεύει τον σύγχρονο παρατηρητή.

TOTEM

- ◉ Στην αρχή των πραγμάτων τα ζώα είχαν σοφία και γνώση, γιατί ο Tirawa*, αυτός που είναι ψηλά, δεν μιλούσε κατ' ευθείαν στον άνθρωπο. Έστειλε ορισμένα ζώα να πουν στους ανθρώπους ότι εμφανιζόταν μέσα απ' τα ζώα και ότι απ' αυτά και απ' τα αστέρια και τον ήλιο και το φεγγάρι ο άνθρωπος έπρεπε να μάθει...όλα τα πράγματα μιλάνε για τον Tirawa.
- ◉ Μέσα στην στις φυλές των Ινδιάνων συναντάμε θρησκευτικές παραδόσεις και σύμβολα που κυμαίνονται ανάμεσα σε έναν έντονο ανιμισμό και φτάνουν έως μια βαθιά πνευματικότητα. Αυτές οι παραδόσεις και τα σύμβολα καθορίζουν μια διαφορετική στάση ζωής από αυτή του λευκού ανθρώπου.

TOTEM

- ◉ Όπως αναφέρθηκε στην παραπάνω ενότητα ο ινδιάνος δεν είναι αποκομμένος από το σύμπαν και την φύση αλλά έχει μια συγκεκριμένη θέση μέσα σ' αυτή την παγκόσμια τάξη. Εναρμονίζεται με τα στοιχεία που αποτελούν την φύση και τα αντιμετωπίζει σαν ζωντανούς οργανισμούς. Όχι βέβαια ζωντανούς από βιολογική άποψη αλλά σαν μορφές οι οποίες κατοικούνται από πνεύματα-δυνάμεις της φύσης. Έτσι ο ινδιάνος χαιρετάει τη γη, το νερό, τον αέρα και την φωτιά γιατί τα θεωρεί Θεούς-Δυνάμεις που του είναι απαραίτητες για να ζήσει.
- ◉ Δεν μολύνει τα ποτάμια και τις λίμνες γιατί το πνεύμα του ποταμού ή της λίμνης θα του στερήσει το νερό. Δεν καταστρέφει τα δάση άσκοπα γιατί θα του λείψει ο αέρας και δεν σκοτώνει περισσότερα βουβάλια απ' αυτά που χρειάζεται γιατί απλά δεν χρειάζεται περισσότερη τροφή.

ΤΟΤΕΜ

- ◉ Ιερά σύμβολά των Ινδιάνων είναι τα εξής :
- ◉ Το πουλί:

- ◉ Σημαντική είναι η θέση που κατέχει αυτό το ον στους Ινδιάνους της Βόρειας Αμερικής. Θεωρείται αγγελιοφόρος των θεών αλλά και γέφυρα επικοινωνίας αυτών με τους ανθρώπους, γι' αυτό και παρατηρούν ιδιαίτερα την συμπεριφορά τους ώστε να μπορέσουν να καταλάβουν τα μηνύματα που θεωρούσαν ότι μεταφέρουν. Πολλές φυλές πίστευαν ότι τα πουλιά είναι το ορατό μέρος από τις ψυχές των πεθαμένων. Θεωρούσαν ότι τα πουλιά είναι αυτά που προκαλούν τους ανέμους και δημιουργούν τους πίδακες του νερού. τα σύννεφα είναι τα φτερά τους όταν τα ανοίγουν και τα τινάζουν. Πίστευαν ότι η φτερωτή φυλή έπαιρνε και συνόδευε τις ψυχές των αρχηγών τους, όταν αυτοί πέθαιναν και γι' αυτό πρόσεχαν ιδιαίτερα να μη τη βλάψουν. Οι Ναβάχο τιμούσαν κάθε ένα από τους τέσσερις λευκούς κύκλους που θεωρούσαν ότι κάθονταν στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα, όταν ο άνεμος φυσούσε από την αντίστοιχη μεριά. Ακόμα σε αρκετές φυλές, ο κεραυνός είναι το φτεροκόπημα ενός μεγάλου πουλιού, που τα ίχνη του είναι η αστραπή "όπως οι σπίθες που σκορπίζει ο βούβαλος όταν τρέχει πάνω σε μια πέτρινη πεδιάδα". Τέλος σε άλλες φυλές η αστραπή είναι η αναλαμπή του ματιού του πουλιού του κεραυνού.

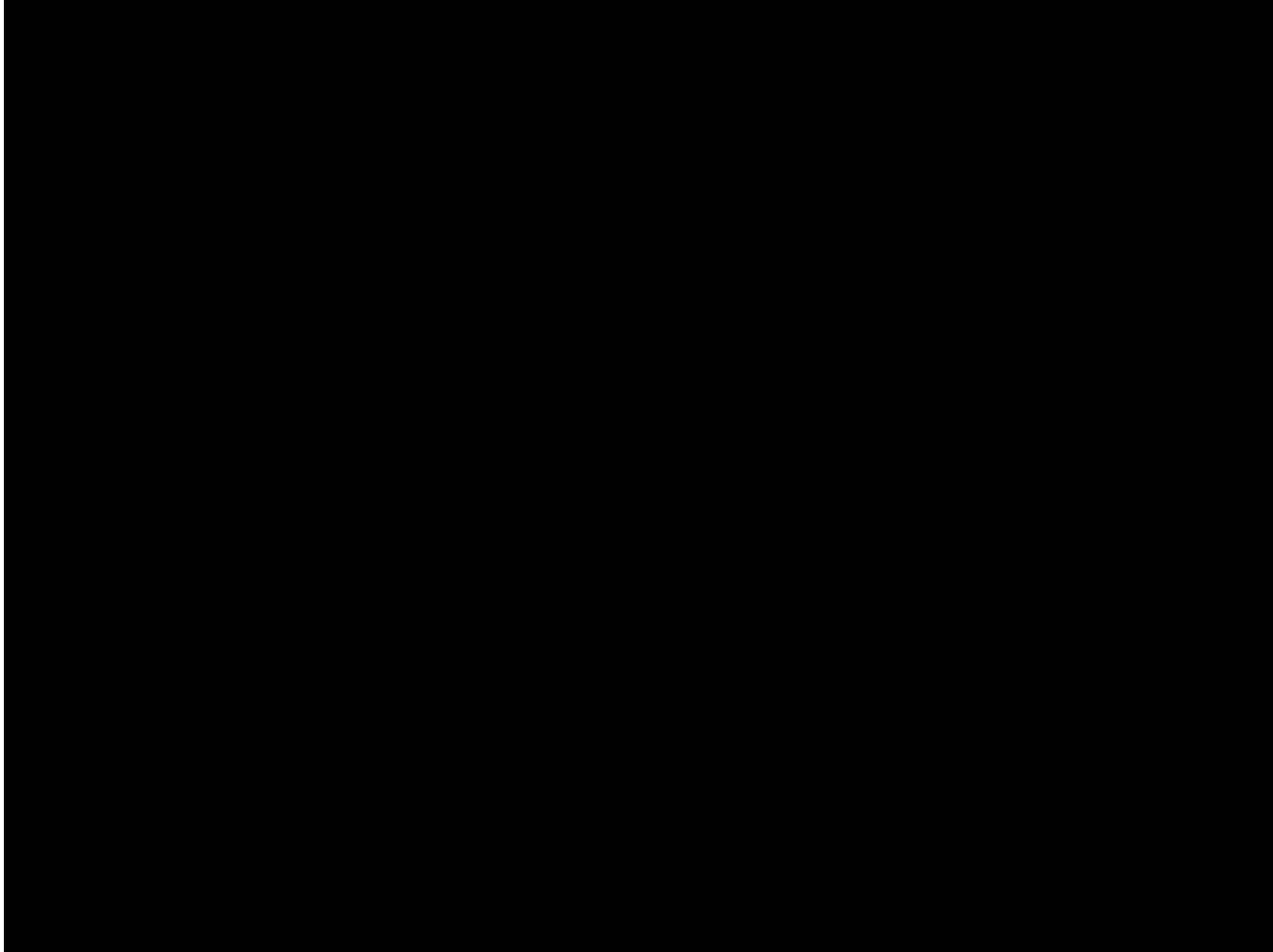
ΤΟΤΕΜ

Ιδιαίτερα εξέχουσα θέση έχει ο αετός σε όλες τις φυλές.

Οι Κρικ έφτιαχναν με τα φτερά του την πολεμική τους σημαία και η μορφή του σκαλισμένη σε ξύλο ή το ταριχευμένο δέρμα του βρισκόταν επάνω από τα οικήματα των συμβουλίων. Στους Τσερόκι κανείς δεν τολμούσε να φορέσει επάνω του το φτερό του, παρά μόνο αν ήταν δοκιμασμένος πολεμιστής. Οι Ντακότα επέτρεπαν μια τέτοια τιμή μόνο “σ’ αυτόν που έχει αγγίξει το πτώμα του κοινού εχθρού”. Τέλος οι Ζούνι χρησιμοποιούσαν τέσσερα από τα φτερά του για να αναπαραστήσουν τους τέσσερις ανέμους όταν επικαλούνταν τον Θεό της Βροχής.

TOTEM

TOTEM

- ◉ «Μιλώντας με την τέχνη»- Ζωγραφίζω ένα τοτέμ
- ◉ Όπως είδες και στην παρουσίαση τα τοτέμ ήταν κατασκευές που απεικόνιζαν ζώα, κυρίως με τρομακτική μορφή.
- ◉ Κυρίως στην κορυφή του τοτέμ υπήρχε το κεφάλι από ένα κοράκι. Το κοράκι στην τοτεμική θρησκεία ήταν ο δημιουργός του κόσμου και ήταν πάνσοφο.
- ◉ Φανταστείτε τώρα ότι είστε ο αρχηγός μιας φυλής η οποία πιστεύει στα τοτέμ και πρέπει να πάρετε την απόφαση να δημιουργήσετε το τοτέμ της δικής σας φυλής, πώς θα το φτιάχνατε; Μπορείτε να το σχεδιάσετε και να το ζωγραφίσετε στον κενό χώρο.

TOTEM

- ◉ «Μιλώντας με την τέχνη» - Κατασκευή τοτέμ
- ◉ Όνομα ομάδας:.....
- ◉ Η φυλή σας έχει ανάγκη από την κατασκευή ενός τοτέμ για να αποδώσει τιμή στα ιερά της ζώα.
- ◉ Αφού χωριστείτε σε ομάδες των 3 ατόμων, σκεφτείτε μια σύντομη ιστορία και απεικονίστε την στο τοτέμ σας.
- ◉ **Υλικά που ενδεχομένως θα χρειαστείτε:**
- ◉ Ρολά από χαρτί κουζίνα ή υγείας
- ◉ Χαρτόνια
- ◉ Μαρκαδόρους
- ◉ Εκτυπωμένες φιγούρες τοτέμ (που θα σας δώσω για να πάρετε ιδέες ή για να τις χρησιμοποιήσετε)
- ◉ Φαντασία
- ◉ Όρεξη
- ◉ Δημιουργικότητα
- ◉ Συνεργασία